

Kapcsoljuk a magyar ugart

Észbontók

„Az őszinteség nagyon gyanús. Ha például valaki azzal kezdi a mondanóját, hogy őszintén megmondom neked, az azt jelenti, hogy hazudni fog, vagy korábban hazudott.” Nadas Péter fogalmazott így pár éve ritka interjújának egyikében, s habár mint minden általánosító kijelentés, úgy ez is megkérdőjelezhető, azért a kereskedelmi televíziózás közegére mindenesetre praktikusán igen jól alkalmazható. Ott ugyanis rendszerint igen hamar menthetetlenül balekké válik a néző, amint a közkeletűen tiszteletre méltó tulajdonságnak tekintett őszinteségért elkezd jutalompontokat adni.

Vegyük például az *Észbontók* című műsort, amely 2015 óta szerepel a Viasat3 csatorna kínálatában, és immár a hetedik évadánál jár! „Műveletlenségi vetélkedő” – ekként hangzik a produkció önként, büszkén, őszintén vállalt műfaji besorolása, és erről értesülve ugyan ki is kifogásolhatná, hogy a program ténylegesen azt adja, amit ígért? Vagyis csupa bődületes ostobaságot: toronyházaknak beillő emeletes ostobaságok valóságos tömkelegét. A formátum szerint ugyanis a meghívott médiacelebritásoknak azt kell rengeteg kacagás közepette megtipelniük, hogy a körültekintő casting révén kiválasztott két-két fős civil csapatok vajha milyen marhaságot is felelnek majd a többnyire egészen szimpla műveltségi kérdésekre. Tehát még véletlenül sem a kérdések

helyes megválaszolása a cél, hanem a butaság minél érzékletesebb demonstrálása és körülrohögése – szóval a dolog szemre pontosan az, ami. A krumplileves legyen krumplileves!

Szóval kiülnek a kamera elé a válogatott szoláriumladyk meg a grenadírmarson nevelt hobbifocisták, hogy ott egymásra licitálva és a jelek szerint kizárólag a szereplés lehetőségéért, abszolúte önzetlenül hülyét csináljanak magukból a nagyközönség előtt. Mondjuk, rábólintva arra, hogy „a kooperáció olyan műtét, amikor egyszerre két beteget műt az orvos”. Vagy éppenséggel arra, hogy „Kossuth Lajos Kossuth-díjat kapott a nemzeti függetlenség kivívásáért 1849-ben”. Mi több, nem is egyszerűen csak rábólintanak ezekre az állításokra, s nem is csupán tévedhetetlen biztonsággal kiválasztják a fölkinált válaszlehetőségek közül a legblódebbeket – mindeközben épületes eszmecsereket is folytatnak egymással. Méghozzá morfondírozás közben rendre igencsak messzire csatangolva a kérdésektől, például megállapítva, hogy „Brazília Spanyolországban van”, vagy épp kereketlen nyíltsággal megvallva, miszerint „nekem jó volt a repülőgépen, csak 18-as karika, inkább nem mondom, hogy mit éreztem”. Mi több, az, hogy mindahány kérdés apropóján hajmeresztően extrém irányokba kujtorognak szerte a játékos gondolatok, legalább annyira alapértelmezett műsor-jellegzetesség, mint

az a bizonyosság, hogy egyetlen árva kérdés sem lehet elég egyszerű és értelmesen megválaszolható a stúdiókanapén ücsörgők számára.

Ezek után nem csodálható, hogy a tippelgető celebek remekül mulatnak, elvégre kétségkívül derűt fakasztó dolog arról értesülni, hogy „a parittyá, az egy lófajta”. S persze akkor is valósággal dőlnek a nevetéstől, amikor a műsorvezető, Kovács Áron a „támad a sötétség” – „kapcsoljuk a magyar ugart” regiszterében mozogva fölkinál egy-egy újabb kört az emelkedett hangulatú megvetés kiélésére. Ez a megvetés pedig (vagy mondjunk inkább talán lenézést) annál komikusabbnak ígérkezik a közönség számára, minél megkérdőjelezhetőbbek amúgy a felsőbbségüket kiélvező médiahírességek. Hiszen elképzelhető-e fenségesebb mulatság, mint amikor Gáspár Győzike sajnálja le az ostobákat? Vagy amikor fölismerhetővé válik, hogy a május 11-i hét exsportoló sztárvendégei maguk sem föltétlenül bizonyosak a versenyzőknek megadott válaszlehetőségek eldöntésében. No és persze akkor is, midőn a butaságokon felinduló celebritás őszinte panasza kilép a csatorna medréből – és reklámcikkbe is átcsap. Mint épp a volt kézilabdás, Tápai Szabina esetében, aki nem késett a sajtónak is megjelenteni: „Az első 2-3 nap forgatása még nagy újdonság volt számomra, és nagyon élveztem, de valahogy úgy éreztük, mintha napról napra nehezebb kaliberek érkeztek volna. Az utolsó adások felvételére már egy kicsit lefáradtunk a szereplőktől. [...] A végére a fejfájás kerülgetett, ugyanis már nagyon zavart, hogy ennyire nem tudják a válaszokat a játékosok.”

Mert hogy ne kerteljünk, a műsor lényege a körkörös lenezésben ismerhető fel. Vagyis a celebek kedvükre lenézhetik az országos ismertség csalfa reményében butáskodó játékosokat, mi, nézők lenézhetjük a celebeket – a műsorkészítők pedig a kört bezárva lenézhetnek minket. Illetve el is hagyhatjuk a feltételes módot, elvégre ez a lenezés minden kétely nélkül bizonyosnak tekintendő. Máskülönben nem sorjázna élénk hétévnapi műsorfolyam a túljátszott és körülhazudott butaságból.

Az oszttentatív őszinteség mögött ugyanis – vajmi kevéssé meglepő módon – itt is csak a rég megszokott hazugságokat találjuk. Semmi sem az, ami; a krumplileves nem krumplileves. Mert ha a téma a butaság és a műveletlenség is, a kertévés működés alaplogikája itt is csakúgy a kamu marad. Minthogy e közegben szakadatlanul zajlik a kamukázó mórrikálás, így még a butaság orgiája is csupán csak színlelt lehet. Softcore bunkóság-pornó az *Észbontók*, amely lábon kihordott agyhalál helyett inkább csak a legrosszabb fajta tódító jópofáskodást képes/hajlandó feltálatni. Talán mert nincs már elegendő számú műveletlen mitugrász és ostobenkő hölgyemény a tévék körül? Fájdalom, ezt aligha hihetjük.

Sokkal inkább az lehet a magyarázat, hogy a bulvártévék még alkalmilag sem tudnak kibújni a bőrből. Márpedig ezen a tájékon két igazi halálos veszedelmet és megbocsáthatatlan vétséget ismernek és kerülnek is ezért megveszekedetten: a valódiságot és a spontaneitást. Mert még véletlenül se tévesszen meg senkit az a csalóka látszat, mely szerint e tévék oly gyakran emlege-

tik műsorcímekben és -alcímekben a valóságot, az életet meg a realityt, a kommunikációjukban pedig a megíratlanság persze önmagában amúgy is vajmi kétes érdemét. Mint az emberek, úgy az intézmények is rendszerint éppen azzal a tulajdonságukkal büszkélkednek a legszívesebben, amellyel sajna egyáltalán nem rendelkeznek. A mai tévzés s azon belül a bulvártévzés ugyanis menthetetlenül control freak közege, ahol a legfentebb emlegetett őszinteségnek egyszerűen nem létezik valós értelmezési tartománya. Vagyis itt minden túlszólított és/vagy manipulált, mert csakis így lehet hatékonyan kizárni az ellenőrizhetetlen folyamatok elszabadulásának

kockázatát. Tehát még a buta sem lehet őszintén buta: neki is el kell játszania, sőt tódítania kell a még annál is butábbat. (Ahogyan éppígy a harsányabbat, az arrogánsabbat, a cukrosabbat és a feslettebbet is.) És e praxis legnagyobb és alkalmasint legátkosabb következménye, hogy minderre már nemcsak a maguk kézből etetett celebjait sikerült rég ránevelni, de jószerint mindenkit, aki csak megkísérelne a képernyőre kerülni. Azt meg, hogy mindehhez túlnyomórészt már maguk a nézők is hozzáidomultak, talán nem is lenne szükséges leírni. De hát, fő az őszinteség.

Viasat3, május 11–15.

páratlan oldal

www.es.hu

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

**Kattintson
a www.es.hu-ra!
SMS-sel is
előfizethet!**

PUBLICISZTIKA,
FEUILLETON,
PRÓZA, INTERJÚ,
VERS, VISSZHANG,
KÖNYVKRITIKA,
MŰBÍRÁLAT,
GALÉRIA